

Dariusz Milewski

Sprawozdanie z konferencji naukowej "Znaczenie dokumentacji i archiwum w działalności szkoły wyższej", Koszalin 27-28 kwietnia 2006 r.

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 13/2, 301-305

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DARIUSZ MILEWSKI

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ

ZNACZENIE DOKUMENTACJI I ARCHIWUM W DZIAŁALNOŚCI SZKOŁY WYŻSZEJ, KOSZALIN, 27-28 KWIETNIA 2006 R.

„Znaczenie dokumentacji i archiwum w działalności szkoły wyższej” stały się tematem naukowej konferencji archiwalnej, zorganizowanej dniami 27-28 kwietnia 2006 r. w Koszalinie. Pomysłodawcą oraz gospodarzem konferencji była Politechnika Koszalińska, zaś bezpośrednimi organizatorami Biuro Rektora, Archiwum oraz Wydział Ekonomii i Zarządzania Politechniki Koszalińskiej. Obrady konferencji przebiegały w sali senackiej głównego gmachu Politechniki przy ul. Śniadeckich 2. Uczestniczyło w nich blisko 30 osób z archiwów różnych szkół wyższych, przeważnie zachodniej i północnej Polski. Archiwum Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie reprezentował mgr Dariusz Milewski. Zaproponowana tematyka objęła opisanie i porównanie dokumentacji, wytwarzanej w szkołach wyższych, ze szczególnym uwzględnieniem mało znanej, specyficznej dokumentacji szkół technicznych. Miało to na celu nie tylko zaznajomienie uczestników konferencji z różnorodnością typów dokumentacji, wytwarzanej przez szkoły wyższe, ale również ze sposobami jej archiwizacji.

Konferencję otworzył w dniu 27 kwietnia o godz. 9 prorektor ds. studenckich, organizacji i rozwoju Politechniki Koszalińskiej, prof. Michał Jasiulewicz. Następnie głos zabrał prof. Bogusław Polak, były dziekan Wydziału Ekonomii i Zarządzania Politechniki Koszalińskiej. Przedstawił on najpierw dzieje uczelni. Starania o utworzenie szkoły wyższej w Koszalinie podejmowano m.in. na fali ożywienia życia społeczno-politycznego w 1956 r., jednak dopiero działalność społecznego komitetu budowy Wyższej Szkoły Inżynierskiej od 1967 r. przyniosła pożądany skutek. Rozporządzenie Rady Ministrów z 8 czerwca 1968 r. utworzyło Wyższą Szkołę Inżynierską w Koszalinie, której pierwszym rektorem został doc. Jerzy Smoleński z Gdańska. Archiwum nowo powstałej uczelni weszło w skład Działu Gospodarczego i zajmowało się w pierwszej kolejności zabezpieczeniem dokumentacji personalnej – pracowników i studentów – oraz finansowej. Dokumentacja składowana była początkowo w jednym z pomieszczeń domu studenckiego, w złych warunkach. Prelegent zwrócił uwagę, że jest to zwykły los wszystkich archiwów w Polsce.

Jako kolejny głos zabrał mgr Adam Frydrysiak z Wydziału Ekonomii i Zarządzania Politechniki Koszalińskiej. Tematem jego wystąpienia były *Podstawy prawne obiegu dokumentacji oraz jej zabezpieczania*. Prelegent omówił ustawodawstwo, dotyczące doku-

mentacji i archiwów szkół wyższych, a także wewnętrzne normatywy kancelaryjne Politechniki Koszalińskiej. Scharakteryzował również akta studenckie na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 20 września 2000 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. 2000, nr 81, poz. 907) oraz zreferował rozporządzenie Ministra Kultury z 15 lutego 2005 r. w sprawie warunków przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej pracodawców (Dz. U. 2005, nr 32, poz. 284), wskazując na dowartościowanie tej dokumentacji przez ministra poprzez określenie w rozporządzeniu sposobu jej przechowywania.

Z ostatnim wystąpieniem przed przerwą wystąpiła mgr Sylwia Brzechwa, kierownik Biura Rektora Politechniki Koszalińskiej. Tematem wystąpienia były *Akta o znaczeniu trwałym (kat. „A”), ich charakterystyka i znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania uczelni*. Prelegentka przedstawiła zadania Biura Rektora, z którymi wiąże się wytworzenie określonych rodzajów dokumentacji, a zatem obsługa organów kolegialnych (Senatu, komisji senackich), wydawanie zarządzeń, obsługa uroczystości, współpraca z organizacjami krajowymi i zagranicznymi. Omówiona została również techniczna strona przekazywania akt do archiwum uczelni – zgodnie z instrukcją kancelaryjną, ma się to odbywać po 2 latach, podczas gdy faktycznie zaległości sięgają dwóch kadencji rektorskich. Wystąpienie zamknęło omówienie wdrażania w życie instrukcji kancelaryjnej, wprowadzonej zarządzeniem nr 13/2005 rektora Politechniki Koszalińskiej z 30 maja 2005 r.

Po półgodzinnej przerwie, o godz. 11 dr Janusz Bartoszewski z Archiwum Politechniki Koszalińskiej wznowił obrady. Jako pierwsza głos zabrała mgr Anna Domalanus z Archiwum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Tematem wystąpienia było *Miejsce dokumentacji studenckiej w archiwum uczelnianym*. Dokumentacja studencka stanowi z reguły około 80% zasobu archiwum uczelnianego. Prelegentka scharakteryzowała ją na przykładzie Archiwum UAM. W skład dokumentacji studenckiej wchodzi nie tylko teczki studenckie, ale też wszelkiego rodzaju pomoce ewidencyjne – księgi immatrykulacyjne i eksmatrykulacyjne, zastąpione z czasem przez album studentów, kartoteki i dzienniki studenta, wreszcie zbiorcze protokoły egzaminacyjne i księgi dyplomów. Prelegentka przedstawiła też albumy magistrów, będące swego rodzaju połączeniem albumu i dziennika studenta, obecnie już nie prowadzone. Dokumentację studencką stanowią również akta dyscyplinarne, akta organizacji młodzieżowych – w przypadku UAM bogate do 1939 r. – zdjęcia i wreszcie indywidualne teczki studentów. Po omówieniu zawartości teczki studenckiej, prelegentka zajęła się problemem wykorzystania akt studenckich, wskazując trzy główne cele, którym mogą służyć te akta: sprawy administracyjne, ogólne badania naukowe oraz poszukiwania genealogiczne. W dalszej części wystąpienia przedstawione zostały przepisy prawne, dotyczące dokumentacji studenckiej, łącznie z najnowszym rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 lipca 2005 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. 2005, nr 149, poz. 1233). Na zakończenie mgr A. Domalanus omówiła perspektywy zmian w dokumentacji studenckiej, związane z informatyzacją dziekanatów i przechowywaniem dokumentów w formie elektronicznej. Wymaga to nie tylko tworzenia nowych komputero-

wych baz danych w archiwach, ale i odejścia od postrzegania archiwów jako składnic starych dokumentów: archiwa powinny mieć czynny udział w kształtowaniu dokumentacji już w dziekanatach.

Z kolejnym referatem, pt. *Dokumentacja naukowo-badawcza i jej znaczenie*, wystąpiła mgr Mirosława Markiewicz, kierownik Działu Nauki i Współpracy z Gospodarką. Politechnika Koszalińska prowadzi badania naukowe w zakresie budownictwa, geodezji i kartografii. Są to badania podstawowe (teoretyczne i eksperymentalne dla zdobycia nowej wiedzy), stosowane (służące zastosowaniu wiedzy w praktyce) i rozwojowe (wykonywanie lub doskonalenie materiałów, urządzeń, metod itp.) Działalność naukowa Politechniki pozostawia specyficzny rodzaj dokumentacji naukowo-badawczej, nie spotykanej w uczelniach o profilu humanistycznym. Dokumentacja ta, oprócz publikacji naukowych, obejmuje sprawozdania z prowadzonych badań i ich wyników oraz rozwiązania techniczne, powstałe w trakcie badań (patenty). W Dziale Nauki i Współpracy z Gospodarką gromadzona jest dokumentacja z zakresu badań naukowych (w tym np. zadania badawcze i projekty finansowe), rozwoju kadry naukowej, współpracy zagranicznej oraz wynalazczości i patentów. Charakterystyka tej dokumentacji zakończyła wystąpienie.

Zamykający pierwszy dzień obrad referat wygłosił mgr Andrzej Jabłoński z działu nadzoru w Archiwum Państwowym w Szczecinie. Tematem wystąpienia był *Stosunek władz Uniwersytetu Szczecińskiego do dokumentacji i archiwum*. Prelegent przedstawił powyższą kwestię na tle innych uczelni, których archiwa podlegają kontroli Archiwum Państwowego w Szczecinie, skupiając się na sposobie archiwizacji prac dyplomowych. Są one rozproszone, znajdując się w archiwach, bibliotekach głównych bądź bibliotekach wydziałowych szkół wyższych. Przykładowo, w Politechnice Szczecińskiej archiwum gromadzi całość akt studenckich, ale bez prac dyplomowych, które znajdują się w bibliotekach wydziałowych, częściowo w formie elektronicznej. W Pomorskiej Akademii Medycznej funkcjonują archiwa dziekanatów – w archiwum głównym przechowywane są akta studentów skreślonych. Akademia Morska w Szczecinie zgromadziła całość prac w bibliotece głównej, podczas gdy w Akademii Rolniczej są one rozproszone między biblioteką główną, gdzie wchodzi do działu zbiorów specjalnych, archiwum i Wydziałem Ekonomiki. Wreszcie w Uniwersytecie Szczecińskim prace dyplomowe gromadzone są w bibliotekach wydziałowych i instytutowych oraz w archiwum uczelnianym, przy czym do archiwum trafiają akta dopiero od 2001 r. Biblioteka główna gromadzi tylko prace doktorskie, aczkolwiek nie obejmuje prac z dwóch wydziałów ekonomicznych, które przechowują je w bibliotekach wydziałowych. Ogólny stan zasobu prac dyplomowych jest zły – nie ma wszystkich prac w archiwum, a są też braki w bibliotekach wydziałowych. Nie wypracowano żadnych standardów postępowania z pracami dyplomowymi, co obecnie skutkuje negatywnie na stan ich przechowywania w uczelni.

Wystąpienie mgr. A. Jabłońskiego zakończyło merytoryczną część obrad pierwszego dnia konferencji. Po południu uczestnicy udali się do Mielnia, właściwe obrady wznowiono zaś dnia następnego, 28 kwietnia, o godz. 9. Przewodnictwo obrad objął prof. Bogusław Polak, zaś z pierwszym referatem wystąpił dr Janusz Bartoszewski z Archiwum Po-

litechniki Koszalińskiej. Tematem wystąpienia było *Znaczenie archiwum w prawidłowym zabezpieczeniu dokumentacji wytwarzanej w Politechnice Koszalińskiej*. Prelegent przedstawił najpierw bazę lokalową archiwum, które obecnie dysponuje dwoma niedużymi pomieszczeniami piwnicznymi. Przedstawił też plan budowy centrum informacyjnego, w którym przewidziano dodatkowe pomieszczenia dla archiwum. Następnie prelegent omówił zasób archiwum, traktowany – mimo przekształcenia Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Politechnikę Koszalińską w 1996 r. – jako zespół złożony, wbrew sugestiom Archiwum Państwowego w Koszalinie, zalecającego wyodrębnienie akt WSI w odrębny zespół. Archiwum obejmuje akta z lat 1968-2003, przeważnie akta kategorii B, w tym większość akt studenckich BE₅₀. Spora ilość dokumentacji finansowej jest brakowana na bieżąco. Pośród dokumentacji archiwalnej (akta kat. A) przeważają akta z Biura Rektorskiego. Prelegent omówił sposób przekazywania akt do archiwum, wskazując na znaczne luki, dotyczące zwłaszcza początkowego okresu dziejów uczelni. Na zakończenie wystąpienia dr J. Bartoszewski przedstawił funkcje archiwum w uczelni, a więc kształtowanie narastającego zasobu archiwalnego poprzez udział w przygotowaniu i wdrażaniu normatywów kancelaryjnych, opracowanie dokumentacji w archiwum oraz udostępnianie akt. Dodajmy, że wystąpieniu towarzyszyła prezentacja wybranych teczek archiwalnych, ilustrująca sposób opracowania i zabezpieczenia akt.

Kolejny referat dr J. Bartoszewski poświęcił normatywom kancelaryjnym, obowiązującym w Politechnice Koszalińskiej. Prelegent przedstawił dzieje kształtowania się współczesnych przepisów kancelaryjnych, łącznie z wprowadzeniem w Polsce i w uczelniach polskich bezdziennikowego systemu kancelaryjnego, opartego na wykazie akt. W Wyższej Szkole Inżynierskiej obowiązywał system dziennikowy – prace nad napisaniem i wprowadzeniem w życie normatywów, opartych na systemie bezdziennikowym podjął dr J. Bartoszewski w 1979 r. Opracowane przezeń przepisy zostały ponownie zmodyfikowane w 2005 r., kiedy to napisano nowy wykaz akt. Prelegent podkreślił trudności w zaprowadzeniu nowego systemu – niektóre komórki organizacyjne uczelni nadal stosują dziennik podawczy.

Po wystąpieniu dr. J. Bartoszewskiego uczestnicy konferencji udali się na zwiedzanie archiwum wydziałowego Wydziału Ekonomii i Zarządzania Politechniki Koszalińskiej przy ul. Kwiatkowskiego, po czym powrócono na salę obrad, gdzie o godz. 11.30 głos zabrał mgr Sławomir Miara, dyrektor Archiwum Państwowego w Koszalinie. Tematem wystąpienia była *Ocena działalności archiwów uczelnianych dokonana przez Archiwum Państwowe w Koszalinie*. Prelegent rozpoczął od omówienia obowiązującej ustawy archiwalnej, wskazując na potrzebę wprowadzenia przepisów egzekucyjnych, które umożliwiłyby wpływanie na sytuację archiwów w Polsce. Następnie wskazał na dobrą obsadę archiwów uczelnianych, gdzie z reguły pracują archiwiści, dobrze przygotowani do wykonywania zawodu – odróżnia to korzystnie archiwa uczelniane od archiwów zakładowych. Zapowiedział też dokonanie analizy sytuacji wszystkich archiwów szkół wyższych w Polsce.

Po wystąpieniu mgr S. Miary przystąpiono do dyskusji. Dr Hanna Krajewska, dyrektor Archiwum Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, zwróciła uwagę na konieczność

odróżnienia, także w nazewnictwie, archiwów uczelnianych od archiwów zakładowych, co wynika ze specyfiki akt, wytwarzanych przez szkoły wyższe. Poruszyła też problem archiwizacji dokumentów elektronicznych oraz spuścizn po pracownikach naukowych, które trafiają często do przypadkowych osób. Wskazała także na niską świadomość archiwalną w społeczeństwie, która skutkuje niedocenianiem archiwów, proponując wprowadzenie informacji o archiwach do szkół. Zwróciła również uwagę na fakt, że po 1945 r. nie wybudowano w Polsce ani jednego archiwum. Jako jeden ze sposobów zmiany tej sytuacji wskazała konieczność ustawicznych szkoleń archiwistów, aby mogli oni stać się partnerami dla władz, także uczelnianych.

Dr Wanda Mróz, dyrektor Archiwum Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, nawiązując do wypowiedzi dr H. Krajewskiej, przedstawiła kwestię organizowania warsztatów archiwalnych jako formy dokształcania archiwistów. Wskazała też na wysoką pozycję zawodu archiwisty w Europie Zachodniej, omawiając działalność szkoły archiwalnej w Marburgu, kształcącej wysokiej klasy specjalistów.

Mgr Sławomir Miara zwrócił uwagę na konieczność zachowania przez archiwa szkół wyższych autonomii, zarówno wewnętrznej – w uczelniach, gdzie archiwa powinny być osobnymi komórkami organizacyjnymi – jak i zewnętrznej, co powinno znaleźć wyraz w nowej ustawie archiwalnej. Wskazał też na trudności materialne w rozwoju archiwów, które otrzymują znikome dotacje na inwestycje – przykładem tego stanu rzeczy jest przedłużający się remont budynku Archiwum Państwowego w Koszalinie. Odbija się to również na słabym uposażeniu archiwistów polskich, zwłaszcza w porównaniu z archiwiastami z Europy Zachodniej.

Na tragiczny nieraz los archiwów i archiwaliów polskich, które niszczyją bezpowrotnie z powodu bezmyślności bądź zaniedbania, zwrócił uwagę prof. B. Polak. Lekceważenie i obojętność dla archiwaliów, będących pamięcią narodu, przekładają się na stosunek do archiwów i ich pracowników w całym kraju, co negatywnie odróżnia Polskę od krajów Europy Zachodniej.

Około godziny 12.30 dyskusja dobiegła końca. Dr J. Bartoszewski podziękował wszystkim za przybycie, po czym prorektor prof. M. Jasiulewicz ogłosił zamknięcie obrad. Wyraził przy tym nadzieję na kontynuację współpracy, zainicjowanej tą konferencją i szersze włączenie się archiwów szkół technicznych w prace archiwistów uniwersyteckich. W ten sposób koszalińska konferencja archiwów szkół wyższych dobiegła końca.